

Форма № Н - 3.04

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
Кафедра «Здоров'я людини та фізична культура»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи

В. В. Костін
30 / 2021 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ
(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 227 – Фізична терапія, ерготерапія
(шифр і назва спеціальності)

факультет природничих наук
(назва інституту, факультету, відділення)

Освітнього ступеня «бакалавр»

КРЕМЕНЧУК 2021

Робоча програма з дисципліни «Основи загальної та клінічної патології»
для студентів зі спеціальності 227 – «Фізична терапія, ерготерапія» 28. 08.
2021 року – 11 с.

Розробник програми: Б. О. Луценко, к. м. н., доцент



Робоча програма затверджена на засіданні кафедри здоров'я людини та
фізичної культури

Протокол від 30 серпня 2021 року № 1

завідувач кафедри



(підпис)

(О. І. Антонова)

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією КрНУ зі спеціальності 227 – «Фізична
терапія, ерготерапія»

Протокол від 30 серпня 2021 року № 1

Голова



(підпис)

(О. І. Антонова)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,0	Галузь знань <u>01 «Охорона здоров'я»;</u>	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність <u>227 – «Фізична терапія, ерготерапія»;</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – реферат		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		3-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		30 год.	– год.
	Практичні, семінарські		
	30 год.	– год.	
	Лабораторні		
	– год.	– год.	
Самостійна робота			
120 год.	– год.		
Вид контролю: екзамен			
	Освітній ступінь: бакалавр		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи загальної та клінічної патології» є обсяг знань і навичок, які повинні одержати студенти. Курс передбачає набуття студентами теоретичних знань для глибокого розуміння етіології, патогенезу, прояв, принципів запобігання та лікування хвороб. Ця мета визначає важливе місце загальної та клінічної патології у системі підготовки фізичного терапевта, ерготерапевта і вимагає всебічного інтегрування з багатьма навчальними предметами.

Завданням дисципліни «Основи загальної та клінічної патології» є сформувані у студентів систему знань про: суть основних понять нозології: хвороба, патологічний процес, патологічний стан, етіологій, патогенез; причини, механізми розвитку та прояви типових патологічних процесів; патогенетичну суть та значення типових порушень обміну речовин; загальні закономірності розвитку патологічних процесів в окремих органах та системах, поняття про їхню функціональну недостатність; сучасні уявлення про етіологію та патогенез найпоширеніших хвороб людини.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні після успішного засвоєння навчальної дисципліни формувати наступні програмні компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Загальні компетентності

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ФК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

ФК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

ФК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

Програмні результати навчання

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 05. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибрати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПР 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПР 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. «Загальні питання патології організму людини».

Тема 1. Вступ. Предмет та завдання загальної патології та її місце в роботі фізичного реабілітолога. Моделювання патологічних процесів.

1. Загальна патологія як фундаментальна інтегративна наука та навчальна дисципліна.
2. Місце загальної патології в системі підготовки фізичного реабілітолога.
3. Загальна патологія як методологічна база сучасної клінічної медицини.
4. Коротка історія розвитку загальної патології, основні етапи її розвитку.

Тема 2. Вчення про хворобу.

1. Поняття «норма», «здоров'я», перехідні стани між здоров'ям та хворобою (передхвороба).

2. Поняття про патологічну реакцію, патологічний процес, патологічний стан.

3. Поняття «хвороба». Хвороба як діалектична єдність пошкодження та адаптивних реакцій організму.

4. Стадії хвороби.

5. Аналіз окремих сучасних концепцій загальної нозології (неогіпократизм, холізм, екзистенціалізм, психосоматика, соціальна дезадаптація, соціальна екологія, хвороби цивілізації).

Тема 3. Загальна етіологія. Хвороботворна дія факторів зовнішнього середовища.

1. Принцип детерміналізму в патології.

2. Роль причин та умов у виникненні хвороб, їхній діалектичний взаємозв'язок.

3. Поняття про зовнішні, внутрішні причини та фактори розвитку хвороби.

4. Хвороботворна дія факторів зовнішнього середовища.

5. Етіотропний принцип профілактики та терапії хвороб.

Тема 4. Загальний патогенез.

1. Пошкодження як нагальна ланка патогенезу.

2. Єдність функціональних та структурних змін в патогенезі хвороб.

3. Причинно-наслідкові відношення в патогенезі; первинні та вторинні пошкодження.

4. Ведучі ланки патогенезу; «порочні кола».

Тема 5. Термінальні стани. Конституція організму.

1. Умирання як стадійний процес.

2. Предагонія, агонія, клінічна смерть, біологічна смерть.
3. Основи реанімації.
4. Визначення поняття «конституція організму».
5. Класифікації конституціональних типів.
6. Вплив конституції на виникнення та розвиток хвороб.

Тема 6. Роль спадковості в патології.

1. Патогенез спадкових форм патології.
2. Класифікація спадкових форм патології.
3. Генні хвороби: моно- і полігенні.
4. Типи передачі спадкових хвороб.
5. Хромосомні хвороби: поліплоїдії, анеуплоїдії.

Змістовний модуль 2. Типові патологічні процеси. Патологія органів і систем

Тема 7. Пошкодження клітини.

1. Причини пошкодження клітини.
2. Загальні механізми пошкодження клітини.
3. Порушення внутріклітинних механізмів регуляції функції клітин.

Тема 8. Порушення периферійного кровообігу та мікроциркуляції

1. Види порушення периферичного кровообігу.
2. Порушення реологічних властивостей крові.
3. Запалення, його етіологія та основні компоненти патогенезу.
4. Лихоманка, її стадії, біологічне значення лихоманки.
5. Гіпоксія, характеристика поняття. Типи гіпоксії.

Тема 9. Патологія нервової системи.

1. Загальна етіологія та механізми пошкодження нервової системи.
2. Пошкодження мозку, викликані порушенням мозкового кровообігу.
3. Розлади нервової системи, викликані порушенням процесу мієлінізації.
4. Біль, рецептори болю, біль в регенеруючому нерві. Фантомні болі, засоби терапії болю. Поняття про «фізіологічний» та «патологічний» біль.

Тема 10. Патологія ендокринної системи.

1. Загальна етіологія та патогенез ендокринопатії.
2. Етіологія та патогенез окремих синдромів та захворювань ендокринної системи.

Тема 11. Патологія імунної системи.

1. Імунодефіцитні стани.
2. Алергія.
3. Аутоімунні хвороби.

Тема 12. Патологія системи кровообігу та системи крові.

1. Порушення кровообігу при розладах функції серця.
2. Порушення кровообігу при розладах тонусу судин.
3. Порушення системи еритроцитів.
4. Порушення системи лейкоцитів.
5. Порушення тромбоцитно-судинного гомеостазу.

Тема 13. Патологія системи дихання, травної системи, сечостатевої системи

1. Патологія зовнішнього дихання.

2. Патологія системи травлення.

3. Патологія нирок.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла а б	ін д	с.р		л	п	ла б	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні питання патології організму людини.												
Тема 1.	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 2.	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 3.	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 4.	14	2	2	-	-	10						
Тема 5.	14	2	2			10						
Тема 6.	14	2	2			10						
Змістовий модуль 2. Організація діяльності спеціалізованих закладів реабілітації.												
Тема 7.	14	2	2	-	-	10						
Тема 8.	14	2	2	-	-	10						
Тема 9.	14	2	2	-	-	10						
Тема 10.	14	2	2	-	-	10						
Тема 11.	14	2	2			10						
Тема 12.	14	2	2			10						
Тема 13.	22	6	6			10						
Усього годин	180	30	30	-	-	120	-	-	-	-	-	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Предмет та завдання загальної патології та її місце в роботі фізичного реабілітолога. Моделювання патологічних процесів.	2
2	Вчення про хворобу. Загальна етіологія; хвороботворна дія факторів зовнішнього середовища	2
3	Загальна етіологія. Хвороботворна дія факторів зовнішнього середовища.	2
4	Загальний патогенез	2
5	Термінальні стани, конституція організму	2
6	Роль спадковості в патології	2

7	Пошкодження клітини	2
8	Порушення периферійного кровообігу та мікроциркуляції	2
9	Патологія нервової системи	2
10	Патологія ендокринної системи	2
11	Патологія імунної системи	2
12	Патологія системи кровообігу та системи крові	2
13	Патологія системи дихання, травної системи, сечостатевої системи	6
	Разом:	30

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом:	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Предмет та завдання загальної патології та її місце в роботі фізичного реабілітолога. Моделювання патологічних процесів.	5
2	Вчення про хворобу. Загальна етіологія; хвороботворна дія факторів зовнішнього середовища	5
3	Загальна етіологія. Хвороботворна дія факторів зовнішнього середовища.	10
4	Загальний патогенез	10
5	Термінальні стани, конституція організму	10
6	Роль спадковості в патології	10
7	Пошкодження клітини	10
8	Порушення периферійного кровообігу та мікроциркуляції	10
9	Патологія нервової системи	10
10	Патологія ендокринної системи	10
11	Патологія імунної системи	10
12	Патологія системи кровообігу та системи крові	10
13	Патологія системи дихання, травної системи, сечостатевої системи	10

Разом:	120
---------------	-----

8. Індивідуальне завдання – написати реферат на обрану тему.

9. Методи навчання - методи проектного та проблемного навчання, методи показу, розказу, наочні.

Діяльність студента:

- слухання лекцій;
- виступ з повідомленням на практичному занятті;
- виголошення доповіді на практичних заняттях;
- участь у дискусії на практичних заняттях;
- самостійне конспектування додаткової літератури та її аналіз.

10. Методи контролю – традиційні та тестові контрольні роботи для оперативного, поточного, підсумкового контролю, усне опитування, виконання залікового індивідуального завдання.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

для заліку

Види роботи	Модуль 1	Модуль 2
Усне опитування	T1-5 б T2-5 б T3-5 б T4-5 б T5-5 б T6-5 б	T7-5 б T8-5 б T9-5 б T10-5 б T11-5 б T12-5 б T13-5 б
Написання модуля	10 балів	10 балів
Написання реферату	5 балів	10 балів
Сума балів	Зараховано – 61 – 100 балів	

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

Критерії оцінювання результатів вивчення дисципліни «Основи загальної та клінічної патології».

Методика базується на тому, що за умови повного та успішного виконання навчального плану за конкретною дисципліною протягом семестру, студент може отримати максимально можливу кількість балів. $N_{бmax}=100$.

За пропозицією нині діючого університетського положення про оцінювання успішності студентів за 100-бальною системою передбачений наступний розподіл максимальних балів:

- за відвідування лекційних занять – $N_{лmax} = 10$;
- за екзамен – $N_{еmax} = 20$;
- решта видів занять – $N_{рmax} = 70$.

Третя позиція в цьому переліку розподіляється на всі види занять, що передбачені навчальним планом, тобто у найбільш загальному випадку:

$$N_{\text{рmax}} = N_{\text{лбmax}} + N_{\text{прmax}}$$

Отримаємо максимальну кількість, що може бути одержана студентом за кожне заняття, а саме:

$$N_{\text{л}} = \frac{N_{\text{лmax}}}{n_{\text{л}}};$$

$$N_{\text{лб}} = \frac{N_{\text{лбmax}}}{n_{\text{лб}}}; \quad N_{\text{пр}} = \frac{N_{\text{прmax}}}{n_{\text{пр}}};$$

де пл, плб, ппр – кількість лекцій, лабораторних та практичних занять, передбачених навчальним планом на поточний семестр.

Принципи визначення конкретної кількості балів, що отримує студент за кожну конкретну контрольну точку

Головним принципом визначення конкретної кількості балів, що отримує студент за кожну конкретну контрольну точку, є врахування рівня продемонстрованих студентом знань та навичок, оцінених за критеріями оцінки, затвердженими розпорядженням по КрНУ від 12.11.2012р. та успішності і своєчасності виконання студентом навчального плану.

Бал за відвідування лекційних *занять* враховується автоматично за кількістю фактично відвіданих студентом занять відповідно до відміток у журналі академічної групи та робочому журналі викладача.

$$N_{\text{лфакт}} = N_{\text{л}} \cdot \text{плфакт},$$

де плфакт – кількість лекційних занять, фактично відвіданих студентом.

Бал за практичне заняття нараховується наступним чином:

$$N_{\text{прфакт}} = \sum_{i=1}^{n_{\text{пр}}} (N_{\text{прі}} \cdot k_{\text{яі}}),$$

де $k_{\text{я}}$ – коефіцієнт якості проведення практичного заняття.

Означений коефіцієнт враховує рівень знань та навичок, продемонстрованих студентом під час практичного заняття (наприклад, відповідь у дошки) та виконання тестового завдання

$$k_{\text{я}} = \frac{B}{5},$$

де $B = 2,3,4,5$ – підсумкова кількість балів, виставлена викладачем студенту за практичне заняття.

Отже, відпрацювань практичних занять не передбачається. Якщо студент пропустив практичне заняття без поважних причин, йому виставляється за це заняття бал $B = 0$.

Отже, виконання навчального процесу є обов'язковою умовою для одержання позитивного результату в цілому за семестр.

Запропонований вище алгоритм оцінювання фактично визначив і принципи формування контрольних точок, а саме:

1. Поточний контроль містить в собі:
 - бали за відвідування лекційних занять;
 - бали, одержані за практичні заняття.

Максимальна кількість балів, яку може одержати студент за всі складові поточного контролю складає:

$$N_{\text{потмах}} = N_{\text{лмах}} + N_{\text{рмах}} = 10 + 70 = 80$$

Підсумковий контроль знань у формі екзамену може забезпечити студенту максимальну кількість балів $N_{\text{емах}} = 20$, але врахування цієї кількості пропонується здійснювати у наступний спосіб:

$$N_{\text{бфакт}} = N_{\text{потфакт}} \cdot k_{\text{я}},$$

де $k_{\text{я}}$ – коефіцієнт якості знань, виявлених на екзамені, який визначається наступним чином:

$$k_{\text{я}} = \frac{B}{4} \cdot \tau,$$

де $B = 3, 4, 5$ – кількість балів, одержаних на екзамені (при $B = 2$, $k_{\text{я}} = 0$); τ – коефіцієнт своєчасності виконання навчального плану, він визначається у наступний спосіб: $\tau = 1$ якщо екзамен складено с першої спроби за графіком сесії; $\tau = 0,9$ якщо це результат першого перескладання; $\tau = 0,8$ якщо це результат другого перескладання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Луценко Б.О. Методичні вказівки щодо виконання практичних робіт з навчальної дисципліни «Основи загальної та клінічної патології». Кременчук: Видавничий відділ КрНУ, 2021. 23 с.
2. Луценко Б.О. Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи загальної та клінічної патології». Кременчук: Видавничий відділ КрНУ, 2021. 12 с.

13. Рекомендована література

Основна:

1. Антонова О.І. Основи медичних знань : навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2019. 126 с. ISBN 978–617–639–225–5.

2. Антонова О.І., Мосьпан В.О. Основи нормальної та патологічної фізіології: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2016. 128 с. ISBN 978–617–639–085–5. (Затверджено МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Лист №1/11-10205 від 20.07.2015) (1/2часть).

3. Струков А. І., Серов В. В. Патологічна анатомія: підручник. 4-е вид.. Харків : Факт, 2004. 864 с.

4. Шлопов В. Г. Патологічна анатомія : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2004. 768 с.

5. Патоморфологія: нац. підруч. / В. Д. Марковський, В. О. Туманський, І. В. Сорокіна та ін., за ред. В. Д. Марковського, В. О.Туманського. Київ: ВСВ «Медицина», 2015. 936 с. ISBN 978-617-505-450-5

Допоміжна

6. Луценко Б.А., Ляховський В.О. Ефективність програми фізичної реабілітації дітей після апендектомії. XXVIII Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства», 26-27 квітня 2021 р. Кременчук: КрНУ, 2021. С. 155-156.

7. Луценко Б.О., Гриценко В.А. Дослідження впливу фізичних вправ на функцію зовнішнього дихання у хворих на хронічне обструктивне захворювання легень. XXVII Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства», 23-24 квітня 2020 р. Кременчук: КрНУ, 2020. С. 121-122.